Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 77. ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 2-го ЦВІТНЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 77. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, APRIL 2, 1921. — THREE CENTS

Боротьба проти зменьшення заробітної платні.

ЗМЕНЬШЕННЄ ПЛАТНІ 25.000 РОБІТНИК[ІВ].

ШИКАҐО, ІЛЛ., 31. марта. — У фабриках „Ве[стерн] Електрик Компені" оголошено, що з понеділком буде [з]меньшена заробітна платня 25.000 робітників.

Заступник ґенерального суперінтендента, Дж. В. Бенкер, сказав, що зменьшеннє пересічно має виносити 5%.

БУДІВЕЛЬНІ РОБІТНИКИ НЕ ГОДЯТЬСЯ НА ЗМЕНЬШЕННЄ ПЛАТНІ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН., 31. марта. — Члени юнії пейнтерів, декораторів, пломберів і паперовників ухвалили не приняти зменьшення заробітної платні.

Досі вони всі кромі пломберів мали $1 за годину праці. На вічу постановлено, що коли роботодавці не підпишуть умови на надходячий сезон праці, то вони не пійдуть до роботи.

ПРОТИ ЗМЕНЬШЕННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТНІ.

ТОЛІДО, ОГАЙО, 31. марта. — На мітінгу кондукторів трамваїв (стріткар) постановлено відкинути якенебудь зменьшеннє платні. Досі платня трамваєвих робітників в Толідо виносила 54 до 60 центів за годину, а компанія хотіла зменьшити її о 30%.

ПРИВІТНЕ ПИСМО ФРАНЦІЇ ДО АМЕРИКИ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 31. марта. — Рене Вівіяні, бувший премієр Франції, котрий приїхав до Америки яко надзвичайний посол до президента Гардинґа, по своїй авдієнції у нього проголосив писменний привіт, який він привіз і вручив президентови від імени французької республики.

Його секретар і переводчик, др. Марсел Кнехт, передав се писмо до преси.

В сьому писмі сказано, що ніщо не може розірвати звязків, які лучать Францію й Америку; та що Франція вижидає лише справедливости і сподівається, що настане новий, ліпший світ.

КАЖУТЬ, ЩО АМЕРИКАНСЬКІ БАНКИ ПІДПИРАЮТЬ НІМЕЦЬКУ ТОРГОВЛЮ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 31. марта. — У фінансових кругах у Вашинґтоні появились чутки, що американські фінансові бизнеси підпирають німецьку торговлю в Полудневій Америці, на некористь торговлі американської, з котрою німецький промисл зачинає там сильну конкуренцію.

Міністер торговлі Герберт Гувер заявив, що сю справу розслідить.

БИЛ ПРО УПРАВИЛЬНЕННЄ ПЕРЕСИЛКОВИХ БИЗНЕСІВ ВІДЛОЖЕНИЙ ДО ВТІРКА.

ОЛБЕНІ, Н. Й., 31. марта. — Сенат стейту Ню Йорк на предложеннє ґовернора Миллера згодився відложити до втірка законопроект сенатора Котілльо з Ню Йорку в справі уреґульовання корабельних та експресових компаній, що посилають гроші до других країв. Ґовернор хоче, щоби в сьому законопроекті пороблено деякі зміни.

ФАБРИКИ ҐУМОВИХ ВИРОБІВ В ЦВІТНІ ПРИЙМУТЬ 5,000 БЕЗРОБІТНИХ ДО ПРАЦІ.

ЕЙКРОН, ОГАЙО, 31. марта. — Компанія ґумових виробів „Файрстовн Тайр енд Раббер Компані" приймає наново 1.000 робітників. Продукція буде піднесена майже о 50%. Компанія буде виробляти денно до 15.000 ґумових обручів на колеса (тайрз).

Компанія ґумових виробів „Ґудїр" прийме наново 1.200 робітників.

Загалом компанії ґумових виробів протягом цвітня приймуть 5.000 безробітних до праці.

СТРАЙК В ДВОХ РІЗНИЧИХ КОМПАНІЯХ В ШИКАҐО.

ШИКАҐО, ІЛЛ., 31. марта. — Сьогодня вибух страйк в двох меньших різничих компаніях. Разом страйкує 1.100 робітників. Спір повстав ізза того, що робітники не приняли зменьшеної заробітної платні.

РІЧНІ ДЕРЖАВНІ ВИДАТКИ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК $98,000,000.

ОЛБЕНІ, Н. Й., 30. марта. — Річний бил видатків у сумі 98 мілїонів долярів для стейту Ню Йорк принято сьогодня в сенаті стейту в голосованню без одного голосу протесту. Законопроект тепер іде до ґовернора Миллера до підпису.

Перед голосованнем була над билом дискусія всього дві години. Провідник меньшости, сенатор Вокер критикував поодинокі видатки, кажучи, що спеціяльно видаток на стейтовий шпиталь не є вистарчаючий. Одначе він теж голосував за билом.

ҐОВЕРНОР МИЛЛЕР ЗА ЦЕНЗУРОЮ НАД ОБРАЗКОВИМИ ТЕАТРАМИ.

ОЛБЕНІ, Н. Й., 31. марта. — Ґовернор Миллер заявив сьогодня перед опозицією компаній образкових театрів (мувинґ пикчерз), що він обстоює заходи, щоби над образковими театрами розтягти цензуру.

Ґовернор сказав до депутації театрів, яка у нього явилась, що він чув богато голосів за цензурою і проти цензури, але не видить іншого виходу, як тільки установити цензуру.

ЗІБРАНО ПОДАТКУ ЗА ПЕРШИЙ ЧВЕБТЬ РІК $700,000,000.

ВАШИНГТОН, Д. К., 31. марта. — Міністер скарбу Меллон оголосив сьогодня, що мартова збірка доходового і зарібкового податку виносить $700,000.000.

ПЕРША ПЕЙДА ПРЕЗИДЕНТА ГАРДИНҐА.

З Вашинґтону доносять, що дня 31. марта с. р. міністерство скарбу переслало президентови Гардинґови перший чек яко платню за місяць март, 1921.

Місячна платня президента має виносити $6,250 (річно $75,000), але йому стягнено за 3½ дня (то є до полудня 4. марта), доки ще президував Вудров Вилсон, і длятого перший чек Гардинґа виносив лише $5,520 і 84 центи.

ҐОВЕРНОР МИЛЛЕР ПРОТИ БОКСЕРСЬКОГО ФАЙТУ В СТЕЙТІ НЮ ЙОРК.

З Олбені, столиці стейту Ню Йорк, доносять, що ґовернор Миллер не хоче дати дозволу на бій (боксованнє) в стейті Ню Йорк Француза Карпентіра з Американцем Демпсі. Ґовернор скаазв, що він є проти сього, аби зі спорту роблено бизнесове підприємство.

ЗНИЖКА НА ЦІНІ УГЛЯ В ФИЛАДЕЛФІЇ.

З Филаделфії доносять, що кількох продавців угля оголосило дня 31. марта с. р., що з днем 1-ого цвітня с. р. зменьшують ціну угля в дрібній продажі о 50 центів на тоні антрациту.

Се перший раз від 1918 року, коли привернено звичайну цвітневу знижку на ціні угля.

БИЛ ПРО ЗАБОРОНУ ЗАРІБКІВ НА ТЕАТРАЛЬНИХ БІЛЄТАХ.

ОЛБЕНІ, Н. Й., 31. марта. — Стейтовий сойм (есемблі) приняв законопроект (бил), який забороняє брати при продажі театральних тікетів більше ніж 50 центів понад ціну, яка є означена на тікетах і за яку продається їх при касі.

АМЕРИКАНСЬКІ КАЦАПИ ЛАГОДЯТЬСЯ ДО АКЦІЇ В СПРАВІ ГАЛИЧИНИ.

Як доносить кацапська „Правда", „Карпаторусский Совет" в Ню Йорку збирається вислати до конґресу у Вашінґтоні делеґацію та предложити йому меморіял в справі Галичини. „Правда" взиває „карпаторосів", щоби вийшли зі сплячки і наново почали складати жертви. Відозва кацапської ґазети каже, що Галичину треба увільнити з польського ярма, але що з нею мається зробити, про се мовчиться.

ДОНОСЯТЬ ПРО РОЗБИТТЄ БАНД МАХНА.

З большевицьких жерел доносять про великий розгром військ Махна. Згадуючи про нього, большевицькі телеграми називають Махна бандитом. Свого часу Махна перейшов був до большевиків і тоді большевицькі лідери витали його провідником народа та революціонером.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

Часопись „Батьківщина".

Ми вже писали про те, що у Львові зачала виходити українська селянська тижнева ґазета „Батьківщина", котра виходить на місце забороненої „Свободи".

Перше число „Батьківщини" появилось дня 6. марта, 1921, і вже відразу польські „цензори" сконфіскували се перше число за статтю п. з. „Справа Східної Галичини".

Галицькі Українці збирають жертви на удержаннє переслідуваної Ляхами української независимої преси. В кількох числах дневника „Український Вістник" находимо виказ зложених жертв, які доходять до 100.000 марок.

Переслідуваннє українських шкіл в Галичині.

Українську приватну ґімназію в Городенці польські власти розвязали. За причину подали „ворожий настрій української молодіжі до польського народу".

Ляхи судять Українців.

Дня 23. лютого с. р. відбулась у Варшаві розправа перед „найвисшим судом" проти судового радника і повітового комісаря в Бережанах за часів української влади в Галичині. Розправа відбулася наслідком спротиву прокуратора й обжалованого проти засуду, який видав окружний суд у Львові 12. липня, 1920. Трибунал „найвисшого суду" у Варшаві відкинув оба зажалення та м. і. приняв за доказане, що рад. Масляк „відносився ворожо до Поляків, інтернував і підбурював українське населеннє проти Поляків". Засуджено рад. Масляка на 3 роки вязниці, хотяй Ляхи не мають права судити українських урядовців в Галичині, бо до того краю і його горожан вони не мають жадного правного титулу.

З Угорської України.

Підкарпатська або Угорська Україна обіймає 230 квадратових миль, головно довкола отсих пяти столиць: Шаришської, Земплинської, Ужської, Бережської й Марамарошської. Жиє там більше як пів міліона Українців. Точно числа Українців подати годі, бо Мадяри подавали фальшиву статистику.

За весь час панування Мадяре переслідували дуже тамошніх Українців; всякими способами старались переробити їх на Мадярів. Інтеліґенцію в значній части таки вдалось їм змадярщити. Та народу змадярщити їм не вдалося, головно тому, що українська і мадярська мова зовсім неподібні до себе.

З того часу як Підкарпатська Україна дісталась до Чехії, зачалось для тамошніх Українців нове життє. Чехи настановили її ґубернатором щирого угорського Українця з Америки д-ра Юрія Жатковича. Чехія зовсім не думає переслідувати тамошніх Українців, як колись Мадяри, а навпаки, основує українські школи, в яких учать також галицькі Українці. Виходить там кілька українських часописий, як: „Наука", „Народ", „Русин" і інші. В місті Ужгороді основано тов. „Просвіта". Дня 15-го січня с. р. відбулося святочне відкриттє українського народнього театру при тов. „Просвіта". Яко першу виставу виставлено М. Старицького „Ой не ходи Грицю". На свято відкриття театру наспіло богато привітів, м. і. від президента чехословацької републики д-ра Масарика.

Часопись „Словенскі Виход" доносить, що до Праги виїхала з кінцем січня с. р. окрема комісія, щоби переговорити з правительством у справі будови палати для руського сойму в Ужгороді. Плян вже готовий. Палата має бути дуже велика, бо мають в ній приміститись усі урядові установи Закарпаття.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ КАРЛА.

ПАРИЖ, 31. марта. — Премієр Франції Бріян вислав до всіх урядів ноту, в котрій заявляє, що французький уряд стоїть рішучо проти повороту Габсбурґів на мадярський престол.

ПРОВІДНИК КРОНШТАДСЬКОГО ПОВСТАННЯ ПОЯСНЯЄ ПРИЧИНИ ВИБУХУ.

До міста Тірійокі, у Фінляндії, прибув моряк Петриченко, котрий проводив повстаннєм моряків в Кронштадті. Він подав ряд фактів про положеннє в Росії.

Він каже, що причиною зростаючого незадоволення серед російських народних мас є те, що російські моряки та салдати по раз перший за довгі роки дістали відпустки і поїхавши межи робітників та селян рознесли межи них невдоволеннє з большевиків, яке панує серед війска та фльоти. Се й була причина повстання в Кронштадті та Петроґраді, а подібний рух шириться по всій Росії. В той спосіб демобілізація стала небезпечним досвідом для большевицького уряду.

Революція в Кронштадті почалася з того, що моряки боєвих кораблів Севастополь та Петропавловск відбули збори і на них ухвалили резолюції, в котрих зажадали свободи слова і преси, увільнення робітників від тиранії комуністів, та зажадали скликання конституційних зборів. Резолюції поширилися по других кораблях, по всему кронштадському ґарнізону та серед петроґрадських робітників.

Петриченко, котрий був на Петропавловску підофіцером, заявив, що хоч тепер революція здушена, то вона вибухне незадовго зі здвоєною силою. Він казав, що вже тепер таких як він, що противляться реакційним білим ґвардіям і убійцям-камісарам, є в Росії понад 3 міліони.

ПРЕЗИДЕНТ МЕКСИКА ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ НАФТЯРІВ.

Запитаний, чи приїзд Самерліна, американського представителя, до Мексика має який політичний характер, Обреґон, президент Мексика, відповів, що американський дипльомат приїхав виключно в тій ціли, щоби подякувати мексиканському президентови за желання, зложені новому американському президентови з приводу обняття ним уряду.

На дальші запити Обреґон відповів, що від якогось часу в американських ґазетах, виданих у східних стейтах, появилися напасти на мексиканське правительство, але сі напасти походять від американських нафтярів, котрі хотілиби дістати великі зарібки в Мексико не даючи Мексикови нічо в заміну. Ті напасти є до краю глупі, говорив Обреґон. Закидають, примірои, мексиканському урядови, що урядники неморальні, що вони продаються за гроші, що вони беруть хабарі. Що се все з налця виссані закиди, видно хочби з того, що якби так дійсно було, як кажуть сі ґазети, то американські нафтярі не тратилиб тільки гроша на ґазетярську пропаґанду, але поступилиб дешевше і просто купили собі урядників Мексика за готівку.

Великий страйк анґлійських майнерів уже почався.

УРЯД ПРОГОЛОШУЄ ВИЇМКОВИЙ СТАН ПРОТИ МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ.

ЛОНДОН, 31. марта. — Страйк анґлійських вуглекопів почався о дванайцятій годині в ночи.

З огляду на те, що вуглеві робітничі юнії покликали по раз перший на страйк також робітників, працюючих коло копалняних помп, чим загрозили затопленнем копалень, та з огляду на те, що зелізничі та перевозові робітники також вийшли на страйк для симпатії, анґлійське правительство проголосило так званий виїмковий стан („Стейт оф Емердженсі").

Сей стан має уряд право проголошувати на основі закона, ухваленого анґлійським парляментом підчас війни, коли грозив подібний великий страйк вуглевих робітників. Сей закон постановляє, що на случай, якби які люди або група осіб поповнила або загрозила поповненнем таких обчислених на велику скалю вчинків, що вони моглиб загрозити доставі або розділови їди, води, світла, опалу або средств перевозу, що вони моглиб позбавити суспільність або значну її часть средств життя, тоді уряд або котранебудь його часть має право поробити такі зарядження, які вона уважає за відповідне, щоби лише запевнити суспільности доставу средств, доконче до життя потрібних.

Сей закон ухвалено проти голосів усіх радикальних послів в анґлійськім парляменті.

ПОГОЛОСКИ ПРО УСПІХ МОНАРХІЧНОГО ЗАМАХУ КАРЛА.

ВІДЕНЬ, 31. марта. — З достовірних жерел подають, що в західній Угорщині граф Шиґрей, правительственний комісар в Західній Угорщині, проголосив військову диктатуру та перейшов на сторону Карла. Говорять також, що Карло постановив зрезиґнувати з престола на користь свого сина Оттона та що в час малолітности сего послідного Угорщиною має правити епископ Щернох як реґент, адмірал Горті як військовий командант та граф Андраші як радник.

За Карлом мав заявитися також ґенерал Леґар, командант мадярських військ в Західній Угорщині. Так як „Мала Антанта" починає уже кроки проти Угорщини, тому сподіються, що Лягар в короткім часі помашируе зі своєю 100.000 армією на Будапешт.

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ПОГОЛОСКИ ПРО УСПІХ ЗАМАХУ КАРЛА.

ВІДЕНЬ, 31. марта. — Мадярський представитель в Австрії повідомив урядово австрійський уряд, що Карло поверне до Швайцарії, а швайцарський представитель заявив, що Швайцарія згодиться на його поворот. Одна з місцевих заграничних місій мала телефонічну розмову з будапештенським урядом і дістала урядове заперечення вістки, що буцімто Горті зрезиґнував на користь Карла.

Зі самої Угорщини приходить мало вісток через строгу цензуру, заряджену властями. Одна віденська ґазета подає вістку, що Югославяни увійшли уже на угорську територію, але зараз вернулися. Друга подає, що румунська армія сконцентрована на границі.

Віденські партії заявляються проти повороту Карла. Навіть в кругах монархістичних називають замах Карла глупим, дурним, нерозумним, траґічно глупим, і такими подібними прикметниками.

ТРИ ДЕРЖАВИ ЛУЧАТЬСЯ ПРОТИ ПОВОРОТУ КАРЛА НА УГОРСЬКИЙ ПРЕСТОЛ.

БУДАПЕШТ, 31. марта. — Представителі Чехословаччини, Румунії та Югославії зложили мадярському урядови урочисту заяву, що сі держави як найрішучійше противляться поворотови Карла на мадярський престол.

ПРАГА, 31. марта. Чехословацьке правительство заключило умову з румунським та югославянським урядом про рішучі міри, які мають бути предприняті на случай, якби Карло засів назад на мадярськім престолі.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД БАЧИТЬ В ЗАМАХУ КАРЛА ЗАГАЛЬНИЙ РУХ МОНАРХІСТІВ.

БЕРЛІН, 31. марта. — Німецький уряд дуже заклопотаний замахом Карла на Угорщині, так як він уважає сей замах не за відорваний вчинок, а за частину великого руху середноевропейських монархістів. Німецький уряд побоюється передовсім монархістичних замахів в Баварії, котра не розброїла своєї армії, в котрій є богато монархістів.

ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ ВТИХЛИ, АЛЕ АҐІТАЦІЯ ШИРИТЬСЯ ДАЛІ.

БЕРЛІН, 31. марта. — Хоч комуністична револьта дуже скоро успокоюється, все таки замахи з бомбами не устають. Вчера чути було кілька вибухів бомб в ріжних частях міста Берліна. Вибухали бомби переважно під мостами; видно комуністи хочуть зірвати зносини межи Берліном та околицею та зробити німецьку столицю осередком комуністичного руху.

ПАРИЖ, 31. марта. — Німецький уряд подає ряд заяв, з котрих видно, що він певний себе. Однак з ріжних донесень з Німеччини виходить, що аґітація шириться далі. Послідними часами доносили про напруженнє межи робітниками та властями в окрузі Рур. Аґітатори використовують зручно наїзд аліянтських військ на Німеччину, брак поживи в краю та всякі хибні кроки поліції безпеченьства.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUND ED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Розмова американського кореспондента з Пілсудським.

Кореспондент дневника „Ню Йорк Івнінг Пост" Артур Рул описує в однім з дальших своїх споминів „начельника" Польщі, Йосифа Пілсудського.

Він стрінув його у Варшаві в палаті „Белведер", де живе Пілсудський. Коли він прийшов до палати, привитав його секретар „начельника", котрий вмів говорити по англійськи, і сказав, щоби говорив з „начельником" лиш кілька минут, бо він дуже „бізі". Приймав ріжні „депутації" з Білоруси, які прийшли питатись Пілсудського, чи вони належать до Польщі (се певно, польська шляхта). Коли по півгодинному чеканню приступив до нього Пілсудський, привитав його по французьки і зачав розмову.

Рул завважив у Пілсудського, каже, прошибаючі очі і вуси опришка. Зараз же таки поставив йому два питання: 1) Чи мир із совєтською Росією буде тривкий; 2) що буде з Литвою.

Пілсудський крутив, крутив, а вкінці сказав, що Росія може напасти на Польщу через те, що... в Росії голод, а в Польщі є хліб.

Потім мав відповідати на питанне про Литву. Рул добре знав, що Пілсудський самий литовського роду і що його Литовці називають зрадником і тому був дуже цікавий на його відповідь.

Пілсудський мнявся і крутив руками, не знаючи, що відповісти (міжтим, каже кореспондент, приходив і відходив його адютант і все бив перед ним поклони та говорив як колись старинні Греки до свого бога Зевеса на горі Олімпі). Вкінці сказав, що Литва — се його слабість. Сю справу, казав Пілсудський, тяжко розвязати. Литва не може боронитись проти Росії і Німеччини, а Польща, котра Литву так „любить", каже, не може її „покинути". Найліпше, каже, була би федерація Литви з Польщею (найліпше — для Польщі).

Далі Пілсудський зачав себе чванити яко польського Литовця.

„Я родився, каже, на Литві і не вважаю себе Поляком з раси. Моя вдача є відмінна від польської. Я не зміняюсь так скоро (як Поляки) від одного настрою до другого. Я є більше впертий. Моє лице є відмінне. Але щодо культури я є Поляком (то правда), як тисячі других Литовців (?). Великий польський поет Міцкевич і Костюшко були також Литовцями. Я ніколи не чув литовської мови, поки не відвідав був свояків на селі. У нас дома цілком не говорили по литовськи".

Вкінці він сказав, що дійсно він не може вияснити того свого „замилювання" до Литви, що аж загарбав часть Литви, а хоче ще загарбати решту.

Тяжко йому було вияснити, але американський кореспондент без сумніву розумів добре, що то з ніякої іншої причини, як тільки з польської заборчости.

Небажаний монарх.

Як недавно тому в Греції помер від укушення любої малпи король, посадженний на престол алієнтами, грецький народ приняв з одушевленем Константина, котрого усунули алієнти за його німецькі симпатії. Певно се була подія, котра дала богато до думання про себе ріжним монархам на вигнанню. Оклики привитання зі сторони Греків для повертаючого Константина прогнані королі та цісарі перевели на оклики привитання для себе.

Оклики привитання певно відбилися відгуком в місті Пранґінс в Швайцарії, де сидів на вигнанню прогнаний народом нащадок найстаршої монархічної родини в Европі, Карло Габсбурґ, колишній цісар Австрії та король Угорщини. Упевнений одним мадярським епископом та кількома шляхтичами, що мадярський народ з нетерпеливим биттєм серця жде повороту мадярського короля, Карло вибрався на виправу по корону своїх предків. І що він не робив для сеї корони зі скривленим хрестом! І зломив слово Швайцарцям, котрим обіцяв, що буде сидів тихо не рипаючись. І перебирався на „цивільну бранжу". І їхав хлопською фірою. І мився, і медалі чіпав мадярському диктаторови Горті. І через границю крався, як граничний пачкар з тютюном.

І се все не помогло. Його таки не привитали так, як Греки витали наслідника короля, що від малпи згинув. Мадярський диктатор, котрому він медалю почепив, медалю приняв, але вперед не послухав „монарха"; як Карло візвав його перед себе, Горті твердо заявив, що покищо він править Угорщиною і ніхто не сміє по нього посилати. Не маючи иншої ради, Карло зробив так, як Магомед, котрий доти кликав гору до себе, поки не побачив, що гора не хоче їти до нього, і самий не пішов до гори. Але й візита у Горті не помогла. Горті відмовився зложити власть в руки повертаючого до свого дідицтва монарха. Мадярські шляхтичі всі чемненько вимовилися помагати Карлови, виправдуючися тим, що алієнти на се не позваляють, та що ще не настав слушний час. І генерали сказали, що вони не можуть покладатися на вірність армії, себто **жовніри не дуже то будуть раді, як бувший монарх запропонує їм за нього кров свою пролляти...**

Карло зі сльозами в очах вислухав тих заяв і постановив зрезиґнувати з престола ще раз. На тім справа відай скінчиться. А моглаб також скінчитися богато серіознійше, якби Еспанія не була вставилася за прогнаним монархом і не заявила Угорщині, що Карло находиться під її опікою, і в той спосіб не вратувала монарха перед арештованнем.

Річ майже певна, що Карло не перестане далі інтриґувати, щоби назад дістатися на мадярський престол, і що своїми самолюбними династичними інтриґами може довести ще раз до великого кровопролиття в центральній Европі. Покищо, однак, він добре зробить, як виїде спокійно до Швайцарії, Еспанії або ще далі, а пішле Горті освоєну малпу і зажде, аж малпа дасть йому сиґнал, що і на Уґорщині настав слушний час на поворот монархів.

ДИНАСТІЯ.

Рід Габсбурґів — німецький. Місцевість, де мав невеликий лицарський замок перший Габсбурґ, вибраний німецьким цісарем, Рудольф, лежить в німецькій части Швайцарії.

Почавши від сього Рудольфа, Габсбурґи мали щастє. З дрібного лицарського роду стали наймогучійшою династією в світі. Були німецькими цісарями, панували в своїх дідичних німецьких краях (в т. зв. Австрії), в краях чеської корони св. Вячеслава, в краях угорської корони св. Стефана, в Еспанії, в Нідерляндах, через Еспанію над американськими кольоніями. Говорили про них, що в їх володіннях ніколи сонце не заходить, бо як заходило в Европі, то сходило в Америці.

Поволи почали сходити з вершка слави в низ. На початку 19 століття мали вже тільки німецько-австрійські краї, Чехію, Угорщину, північну Італію, Галичину і титул німецьких цісарів. Протягом 19 століття втратили провід над німецькими державами, де на перше місце вибилася пруська династія Гогенцолерів, якій дістався цісарський титул і власть в зединеній Німеччині.

В кінці в світовій війні втратили все. Останній австрійський цісар Кароль мусів покидати Австрію, бо не хотів зректися своїх монарших прав, і живе тепер в Швайцарії. Численні члени родини устроїлися, як хто міг і одні виїхали до Швайцарії, инші стараються примінитися до відносин в тих державах, які повстали на території Австро-Угорщини.

Одна Угорщина, репрезентована тими аристократично-реакційними кругами, які тепер мають там власть, стала вірна Габсбурґам. Вона хоче, щоб Кароль вернув на угроський престол. Тількиж антанта не позволяє. Сидить також на Угорщині артикнязь Йосиф, який там пильнує справ династії і мав би також сам охоту стати угорським королем, якби Каролеви не пощастило. Він — кажуть — ще до війни почував себе перше всего мадярським потріотом.

Були також такі члени Габсбурської династії, що старалися зблизитися до чеської нації.

А в Західній Галичині, в Живці, живе архикнязь Кароль Стефан, який вже давно перед війною з цілою сімєю спольщився і в часі, коли були вигляди, що Австро-Угорщина й Німеччина рішатиме про долю Польщі, готовив себе або одного з своїх синів на польського короля.

Так виглядає в своїм історичнім розвитку старинний німецький рід Габсбурґів. Члени сього роду готові були стільки разів переміняти вітчину, скільки разів сього треба було для узискання корони. І до кождого народу, над яким панували, зверталися з заявою любови: „До мого любого народу".. Навіть один пробував стати мексиканським цісарем.

Від звичайних людий вимагається любови свого рідного краю, свого народу як першого обовязку громадянина. Незалежного від того, чи се приносить користи чи вимагає жертв.

В династій любов до рідного краю й народу заступає любов до корони. Любиться той край і нарід, який дає корону. І перестаються його любити, коли він повалить престол і хоче правити сам собою.

І звичайних людий доля відриває від рідного краю й народу. І вони иноді зживаються з чужим краєм і народом як з рідним. Примір — хоч-би Американці, яких предки були синами ріжних европейских країв. Та коли вони зживаються з чужим краєм і народом як з своїм рідним, то знов на долю і недолю, без огляду на те, чи се принесе користи чи вимагатиме жертв.

Инакше династії.

Яркий примір сього — недавна полеміка в пресі між двома Габсбурґами: згаданим Каролем Стефаном і його сином Вільгельмом.

Я вже Вам писав про сю полеміку і характеризував особи, які в ній взяли участь.

Кароль Стефан Габсбурґ — як сказано—почуваеться Поляком. Його син Вільгельм перейшов до Українців і як полковник Василь Вишиваний служить в українській армії. Батько осудив у польській пресі українську діяльність сина; син на се відповів заявою українського патріотизму.

Пишучи про се, подав я Вам заяву батька тільки в короткім змісті; заяву сина в цілости.

Тепер ще раз вертаю до заяви батька, щоб навести її в цілости. Пригадую, що вона появила ся в польських ґазетах і була звернена до польського громадянства. Вона звучить:

„З болем серця читаю статті поміщувані останніми часами в кількох краєвих дневниках, що відносяться до діяльности архикнязя Вільгельма (Василя Вишиваного). Вважаю своїм обовязком заспокоїти публичну опінію запевненням, що після розпаду Австрії архикнязь Вільгельм взагалі не вернув до родинного дому і зірвав усякі зносини з домом, що його поведення не знаходило ніколи моєї згоди або моєї сімї, з якої двох старших синів служить при польськім війску, а один з них навіть був ранений у бою під Радеховом, в кінці, що з поведенням архикнязя Вільгельма ніхто з нашої сімї не солідаризується".

Я навів сю заяву в цілости, щоб на ній виказати ту династичну психольоґію, в якій любов до краю й народу заступає любов до корони.

Кароль Стефан Габсбурґ вже давно спольщився. Початок переходу його сина до Українців також сягає давнійших літ, а саме того часу, коли здавалося, що світова війна випаде так, що Австро-Угорщина й Німеччина рішатимуть про долю Польщі й України. Між Польщею й Україною істнує історична ворожнеча. Отже польському патріотови Каролеви Стефанови Габсбурґови вже тоді повинно було бути болюче, що його син Вільгельм переходить до Українців. Одначе тоді польський патріотизм батька не подиктував йому протесту проти українського патріотизму сина. Чому? **Бо синови усміхалася українська корона!**

Тепер часи змінилися. Кароль Стефан Габсбурґ живе в Польщі, його добра залежні від польського правительства, зрештою може ще Польща переміниться в монархію і потребуватиме монарха. А тут син Вільгельм виступає проти Польщі як Українець.

І батько „з болем серця" протестує проти діяльности сина в імени цілої сімї.

Одначе — як би так часи змінилися? Як би сталося таке чудо, що син засів би на українськім престолі? Чи протестуваввби тоді батько? Чи й тоді його патріотичне польське серце відчувало би біль, — чи радше наповнялося би радістю й гордощами?

Так виглядає династичний патріотизм. Очевидно, не тіль- Габсбурський.

Може би над тим призадумалися українські монархісти, очевидно не ті, що думають самі грітися в сонци монархізму, а ті, які щиро думають, що монарха треба для добра України.

Відень, 4. марта 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

Доборолась Україна
До самого краю:
Гірше Ляха свої діти
Її розпинають.
Так як пиво, праведную
Кров із ребер точуть!
Просвітити, бачиш, хочуть
Материні очи
Современними огнями.

Тарас Шевченко (Посланіє).

І НЕ ОГЛУХЛИ І ЧУЮТЬ, ЛИШ НЕ ДОВІРЯЮТЬ.

(Надіслана стаття).

Дурний, хто помилок лякаючись
Не сміє братися до діла, —
Так як би я не їв лякаючись,
Щоб кришка в голосницю не влетіла.

Іван Франко.

З великим розмахом написана стаття в филаделфійській „Америці п. з. „Оглухли не чують" була би принесла сякийтакий хосен, коли би не була писана зі злоби, не була заправлена великою дозою особистої жовчі і коли би не кінчилася „хлібом", який відважний автор має втратити, чи вже втратив.

Що критичне положеннє української справи не було би критичним, коли би не самі Українці, це до певної міри правда. Але щоби чужинці милосердились над муками українського народа й хотіли йому безінтересовно помагати, це річ дуже сумнівна.

„Ба, що більше, навіть наші браття в старому краю мусять нас проклинати, що ми властиво їм шкодимо в їх боротьбі. Ох, як би то сталось, щоб і там здихали, де ви поросли". Такий проклін вкладає автор статті в уста наших старокраєвих братів, тай відразу подає причину цего проклону.

Бо... „коли би ми були лишилися в дома, то і Львів був би наш і ворогів булоби ся прогнало і Україна була би вільна".

Більшого абсурду не написала ще жадна українська часопись.

Чотири міліони Українців не могли оборонити Львова, сорок міліонів Українців не могли здобути волі і прогнати ворогів з рідної землі, але могло це зробити пів міліона американських Українців під проводом „відважного" автора відважної статті.

Бачимо отже, що старокраєві браття не можуть нас проклинати за це, що ми не були дома, коли вони боролися, бо коли би ми й були дома, то вислів боротьби був би такийсамий, який є без нас. Не можуть нас проклинати й за це, що між нами знайшлися „мальчики без штанов", які плескали в долоні кождому платному Троцьким наймитови, як той заслинившися по вуха кричав: „проч з Україною, проч з націоналізмом, хай живе савєтська Росія". Адже між нашими старокраєвими браттями було далеко більше „мальчиків без штанов", які розпиналися за російського Мойсея. І щойно опісля старокраєві „безштанці" втягнули на себе українські штани, але в них не було більш нічого українського лиш штани. Тай старокраєві большевики були і є далеко небезпечнійші від наших несвідомих й збаламучених молодиків, з котрими ніхто не числився, а тепер мало хто й увагу звертає, бо тамті здебільша люди учені, з університетським образованнєм і з титулами, тож і більше шкоди нанесли українській справі, тай більші колоди кидали під ноги браттям, що боролись за самостійну Україну.

В впрочім, коли би вже і захотілося нашим старокраєвим браттям проклинати, то цей проклін не був би вимірений в загал американських Українців, але в тих споміж нас, котрі відцурались України, а пішли на службу ворогови нашої свободи. З того виходить, що то не старокраєві браття хотіли би, щоби Українці в Америці „здихали", а радше, що це є побожне бажаннє „відважного" автора славної статті.

Як безпідставний був би проклін, так ще меньшу підставу мав закукурічений автор називати українських робітників в Америці хрунями і дезертирами з тої лише рації, що не складають гроший. Хиба-ж, по думці автора, лише гроші можуть охоронити чоловіка від назви „хрунь чи дезертир"?

Хрунями можна би назвати наших „мальчиків", бо вони були Українцями і ними перестали бути ради обіцяних грушок на вербі.

Дезертиром можна назвати Українця, який підчас війни був в армії, а до того мав ще й офіцирську ранґу, але коли заграли гармати, засвистали кулі, він дав ногам знати, наплював на конаючих на полі битви товаришів, а самий смикнув аж в Америку під цим чи иншим претекстом. Та рішучо не можна назвати загалу українських робітників ні хрунями ані дезертирами.

Ну, а чому-ж не дають гроший — спитає автор глухих?

А чи шановний автор не знає, що в останніх часах кількадесять тисяч українських робітників зовсім не робило, а других тільки робили так мало, що ледви стало заплатити рент. А ту треба жити не лиш самому, а то й годувати і зодягати родину серед такої дорожні.

Робітник отже мусів витягати заощаджені на чорну годину центи, а рівночасно журився, що то буде, як безробіття потреває довше. Впрочім, поки могли, то давали, а тепер не дають, бо самі богато не мають. А коли ще й троха мають, то не дають, бо не знають, кому давати.

Не дають, бо нема Комітету, який вдарив би у вічевий дзвін, який кинув би в народ поважний рішучий клич: складайте жертви і то сейчас, бо Вітчина потребує. Правда, є в нас Комітет, але він такий якийсь маленький, такий несмілий, а видаючи відозву до народа заявив: „Ми робимо бо нема иншого комітету, котрий робив би, але як що такий комітет повстане, ми всьо йому передамо".

Народ читаючи таку заяву мірку: та як ви не думаєте провадити діла поважно аж до кінця і маєте передавати в руки Бог зна чиї, ліпше ми підождемо і самі передамо. Скаже дехто, що цей комітет не має довіря в суспільности ізза тих нещасних 120 тисяч. Такий погляд мильний. Загал знає, що комітет не вкрав 120 тисяч, а зужив їх на такі цілі, котрі уважав за хосенні для української справи. Блуд був лише в тім, що зужив їх без відома жертводавців, на свою руку. Але зужив, не вкрав, одначе зробив блуд, а блуд не злочин. На помилках і блудах попередників, учаться наслідники.

Та справа навчила загал домагатися від своїх провідників отвертости і щирости, а провідників навчила не держати своїх плянів в тайні, а робити отверто.

„Дурний, хто помилок лякаючись
Не сміє братися до діла"...

Хай Комітет кине клич: Скликуйте віча, будіть сплячих, вливайте надію в зневірених, збирайте жертви на голодуючих і загибаючих братів в старім краю, збирайте жертви на ширеннє освіти, на агітацію, на політику і рівночасно пояснить, чому треба на то всьо давати, а при тім заохотить, загріє, то народ відгукнеться радо на такий клич, то робітник дасть, хотяй мало має, але від уст собі відбере а дасть, бо буде знав, на що дає.

Тоді й Комітет буде вільний від тих гірких закидів, які нині сипляться на його адресу, що мовлять: „взивали до жертв на вдови і сироти, а обернули їх на політику". Але такий клич мусить кидати комітет, зложений з людий вибраних загалом Українців, а не так, як нині практикується, що редакція цеї чи иншої часописі отвирає шпальту „Для Тебе Україно" і в ній містить жертви або ганьбить тих, що не дали. Редакція може збирати жертви на поширеннє своєї часописі, на ліпший „хліб" для свого редактора, щоби з голоду не ганьбив чесних людий, але рішучо не може звертатися до загалу по жертви, бо загал не має жадної контролі над редакцією часописі. А тоді було би ще гірше — як це було з комітетом і 120-тисячами.—наЗчиться стаття „Оглухли не чують" не лише по діточому написана але ще й мильно адресована.

Одначе, чи справді Українці з Америки не посилають гроший на поміч старокраєвим браттям?

Коли би так „ревний" автор глухих потрудився і зробив спис гроший висланих Українцями до своїх родин в останніх часах, то переконавбися, що вислані гроші доходили до суми міліона долярів. А чи ті гроші вислані нами до наших родин не пішли на ратунок рідному краєви?

З того всего виходять ясно що:

1. Українці в Америці і не оглухли і чують, лиш не довіряють;

2. Що старокраєві браття не то, що нас не проклинають, але навпаки, дякують і благословлять; і

3. Що назвати хрунями українських робітників, яких недоля вигнала з рідної землі, а яких дапіталісти визискують, висисаючи з них послідну каплю кровавого поту — може лише хрунь.

Михайло Впертий.

Олифант, Па.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Товариство Укр. Клюб Поступовий, від. 70. повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, дня 2. цвітня с. р., о год. 7. вечером в гали Народного Дому під ч. 72 Морріс стріт. Кождий член повинен прибути на сей мітінґ і вирівнати свої вкладки так до товариства як і до У. Н. Союза. Члени, котрі не вирівнають своїх вкладок, будуть суспендовані, а з днем суспендовання член тратить право до всяких запомог так в товаристві як і в У. Н. Союзі. — А. Оннсик, секр. фін.

ДОПИСІ

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКІ СИРОТИ У ЛЬВОВІ.

Джерзи Сіті, Н. Дж.

Товариство Народній Дім Українських Горожан в Америці, з долини міста Джерзи Сіти жертвувало $50.00, а товариство Укр. Клюб Поступовий, від. 70 У. Н. Союза $25.00 на поміч для українських сиріт у Львові. Разом суму $75 вислано до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, для Українського Епархіяльного Комітету у Львові, що опікується сиротами по українських жовнірах.

Антін Оннсик, секр.

ЗЕМЛЯКИ ІЗ СНЯТИНЩИНИ НА ПОМІЧ МОЛОДІЙ ПРИВАТНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ҐІМНАЗІЇ В СНЯТИНІ, В ГАЛИЧИНІ.

Ню Йорк, Н. Й.

На поклик Володимира Левицького, голови Кружка Українського Педагоґічного Товариства в Снятині, і д-ра Клавдія Білинського, управителя реальної ґімназії міста Снятина, щоби дати **поміч тамошній українській приватній ґімназії,** ми тут в Ню Йорку, родимці Снятина того поклику не заспали хотяй нас тут в Ню Йорку живе дуже мала громада.

Ми заложили **малий приватний Комітет,** в котрий уходять: **Дмитро Виноградник і Михайло Виноградник.** Сей Комітет ходив за збіркою до своїх родимців і зібрав датки від слідуючих жертводавців: Дмитро Виноградник, Михайло Виноградник, Василь Одинський, по 5 долярів; Іван Виноградник 3 дол.; Дмитро Лукавецький 2 дол; Николай Семчук 1.50 дол.; Мартин Вишньовський, Гринько Пільгуй, Йосиф Стрілецький, Тома Паламар по 1 дол. Разом зібраних було 25 долярів і 50 центів.

Сей Комітет вислав сі гроші чеком, ч. чека 1899623, до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, зазначуючи, **що се для Кружка Українського Педагоґічного Товариства в Снятині, Галичина.**

Комітет **всім щирим** жертводавцям складає від себе сердечну подяку. Відзиваємось до Вас всіх, **дорогі** родимці: Ви довідаєтеся з рідних сторін, із листів та з часописий, який ріжний час переживає наша молодіж в краю! Проклятi Ляхи змушують в школі вчитися по польськи читати і писати, а по українськи заборонили. Тож можемо тут самі знати, які злі наслідки можуть вийти для нашого українського народу, а яку велику користь можуть мати Ляхи. Ми тут живем на вільній землі Вашинґтона, **тож маємо** добру нагоду тому лихови зарадити, як будемо посилати яку малу поміч на українську приватну ґімназію в Снятині. Скілько зможемо, дорогі родимці. Сей Комітет замислив скликати наших приятелів в найблизший час, тож просимо на наш поклик зійтися, як вас повідомимо, за що ми згори красно дякуємо. Тож до діла, а лихови зарадимо. Гаразд!

Дмитро Виноградник,
Михайло Виноградник.

ЯК ВИГЛЯДАЛА АВАНТУРА БУВШОГО АВСТРІЙСЬКОГО ЦІСАРЯ?

З Будапешту наспів докладний опис невдалої подорожи бувшого австрійського цісаря Карла по угорський престол.

Довідавшися, що угорський народ вичікує нетерпеливо його приходу, Карло виїхав зі Швайцарії до Австрії, перебраний за тирольського туриста. Поїхав автом, на котрім шоферував один вірний йому австрійський офіцер. Переїхавши непізнаний через границю, він пересів на авто одного мадярського маґната. В ньому він переїхав через австрійську територію. Перед переїздом на угорську територію наймили простий сільський віз, котрим заїхали до замку епископа Мікеша в Штайнаменґер.

Премієр Угорщини, котрий тоді був на польованню в західній Угорщині, дістав вістку від епископа Мікеша: „Приїжджайте до Штайнаменґер. Сталося велике нещастє".

Телекі зараз поїхав зі своїм приятелем, в котрого забавлявся. Приїхавши на замок епископа Мікеша, вони застали бувшого цісаря, як ходив зденервований по комнаті, то сюди то туди, і викрикував до епископа Мікеша: „Вже мені досить заслання. Тепер я приходжу до вас, як ваш володар. Я переконаний, що населенне прийме мене зі запалом і згуртуєсь коло мого прапора".

Телекі почав переконувати Карла, що його приїзд викличе незадоволенне зі сторони аліянтів. Але Карло наставав на своє, та грозив, що він їде до Будапешту, щоби побачити, хто буде мати відвагу рушити помазану особу. Він упевняв, що він дістав вістку від французького премієра, що аліянти на будуче не будуть мішатися до справи угорського престола, як до внутрішної мадярської справи.

Всякі переконування Телекі на нічо не здалися, і Карло таки рушив до Будапешту. Зараз після полудня в неділю перед палатою премієра задержалися три авта. Портієр пізнав бувшого цісаря і засалютував йому з шанібою.

Карло пішов до апартаменту премієра, вмився, перебрався з цивільного одягу в ґенеральський уніформ і причепив собі меч з мадярськими національними биндами. Опісля він пішов пішком до недалекої палати королівської і зажадав ключів до приватних комнат короля, котрі були замкнені від часу, як Карло покинув Угорщину.

В палаті запанувало замішаннє. Карла попросили до почекальні для гостий, Карло прикаазв зараз: „Я хочу бачити адмірала Горті. Поклич мені його".

Але на се домаганнє Горті відповів через післанця: „Тепер головою угорської держави є ще я. Ніхто не має права посилати по мене".

Приятелі Карла уладили стрічу з Гортім в малій комнаті королівської палати. Бувший король Угорщини увійшов до комнати і поздоровив Горті дуже приязно. Він виняв з кишені ордер Марії Тереси, найвисшу мадярську відзнаку, і причепив його на грудь Горті.

Горті приняв хрест, але він рішучо заявив, що він не думає віддати своєї власти Карлови та заявив, що він готов навіть оружний опір ставити, якби хто пробував змінити теперішне правлінне.

По трох годинах горячої дебати, Карло, зі сльозами в очах, згодився зараз покинути Угорщину. Виходячи з королівської палати, Карло сказав до портієра: „Бувай здоров на все".

Він поїхав зараз автом до палати епископа Мікеша, але тут заявив, що він змінив пляни. Він став нарікати на біль голови і положився до ліжка.

Тимчасом вістка про утечу Карла на Угорщину уже рознеслася і угорське правительство постановило поставити коло Карла сторожу, що рівняється арештованню. Але в тій хвилі мадярський уряд дістав повідомленне від еспанського уряду, що Карло правдоподібно поїде до Еспанії, де його запросив еспанський король, та що Карло находиться під опікою еспанського правительства.

Рівночасно з тим, представителі аліянтів в Будапешті відбули конференцію, по котрій вислали англійського репрезентанта заявити їх іменем, що аліянти противляться зміні форми правління та повороту Габсбурґів.

Рівночасно вийшло на яву, що Італія та Чехословаччина заключили договір, на основі котрого вони зобовязуються піддержувати себе взаїмно на случай війни та що вони уважають поворот Габсбурґів на якийнебудь престол як причину виповідження війни. Швайцарці дуже загнівані на Карла за те, що він зломив слово не покидати краю без їх дозволу та нарушеннє гостинности.

Бачучи таке невдоволенне по всіх краях, вже й мадярське правительство почало добиратися до тих, котрих воно винує за поворот Карла. А винують передовсім епископа Мікеша та ґенерала західно-угорської армії Леґара. Епископа Мікеша арештовано під закидом, що він зробив змову привернути на престіл Карла. Зате ґенерал Леґар потрафив викрутитися, давши свідків на доказ, що, як його візвали прихильники Карла, щоби він віддав свою армію на охорону Карла, він відмовився покликуючися на присягу адміралови Горті.

Тепер міністер війни в Угорщині запевняє увесь світ, що мадярська армія не стоїть за Габсбурґами, але як один муж за Горті. В Будапешті відбулося зараз на другий день по приїзді Карла велике віче селян, на котрім одноголосно принято резолюцію, в котрій кажеться: „Габсбурґів зложено з угорського престола раз на все".

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В БРУКЛИНІ!

Поклик до Родимців села Токи, повіт Збараж, в Галичині.

Токівщани! Страшна хвиля війни зруйнувала не тільки наші рідні оселі і змела їх з лиця землі, але ще й до того лихі тирани і використувачі цеї нечуваної ще в історії різні віддали наш рідний край і наш нарід на поталу ворогам ляхам. І що не зруйнувала війна, цего довершують наші непрошені опікуни і господарують у нас тай у наших рідних хатах цілком самовільно; видумують як найстрашнійший терор, аби тільки здусити і змести до решти те, що є наше (українське); позамикали школи; позамикали всі українські інституції; знущаються взагалі над усіми а навіть над невинними дітьми, на що є сотки доказів як листовно так і з оповідання наочних свідків.

Токівщани! Десятки наших кревних, наших знакомих, а взагалі наших дорогих Токівщан, полягли на полі бою або зістали немічними каліками на ціле життє, і не можуть не тільки своїй семі стати до помочі, але й самі собі не поможуть. Отож в тій такій критичній хвилі Українці Токівщани зібрані на зборах дня 5-го лютого сього року рішили занятись більше справою рідного села, і дати поміч хотяйби почасти, чим можна. А іменно, як Вам усім відомо, що ще в році 1914, зістав оснований Комітет до збирання жертв на Український Народний Дім в Токах, але з причини війни вся робота мусіла застановитись. Тепер, коли той дім зістав зруйнований, сотки дітий блукають по селі без найменьшої науки, бо наші опікуни їм не дадуть.

Томуж, Токівщани, обовязком є нашим дати нашим поневоленим краянам поміч, а іменно допомогти здвигнути наново Народній Дім в Токах, де може міститись заразом і школа. І в **тій справі склихує Тимчасовий Комітет на день 3-го цвітня 1921, в Бруклині, Н. Й., в Кристал Палас Гол, під ч. 143 МекКеббен стріт,**

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УСІХ ТОКІВЩАН.

Хто любить свій нарід, хто любить своє рідне село, най прийде на ті збори, бо як нам відомо, там неодин проливав кров, переживав і переживає усякі знущання, то чейже від нас не буде з великою трудностю прийти хотяй на збори, а там почуєте про все.

Початок о годині 3-ій пополудни. Вступ вільний для всіх.

Комітет.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Товариство імени Тараса Шевченка, від. 232, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що збори відбудуться дня 10. квітня, в неділю, о 4-ій годині точно, в мешканню секретаря відділу під числом 76 Шерман стр., 2. поверх з переду. Кождого члена і члени́цю проситься явитись на збори на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Хто з членів довгує, то просим вирівнати довг, бо каса товариства не може платити розмету за члена, як не зголоситься. Будеться приймати нових членів і члениць до товариства і до У. Н. Союза після статута. Проситься пасейських противників нашого товариства, а в першій мірі комуністів, щоби не шкодили нашому товариству і не розбивали, бо то не гарно, а з рештою зі шкідниками порадиться, бо й так уже богато шкоди наробили. Але то несвідомі люди розбивають, а ви крикуни, котрі розганяєте наш нарід, щоби кождого в блуд завести станьте, блудні сини Неньки України і руки собі подайте, опамятайтесь, не шкодьте свому народови. Схаменіться, опамятайтесь, бо час вже вам близький. — М. Припхан, секр.

З ПОЛЬЩІ.

Один образок з польського „сейму“ у Варшаві.

З нагоди інтерпеляції в справі сконфіскування 55. числа польської соціялістичної газети „Роботнік“, заінтерпелював в соймі посол **Барліцкі** міністра внутрішних справ, чи відомо йому, на якій основі заряджено конфіскату, а маршалка сойму, чи візве власти до поучення підвладних органів.

Маршалок: В соймі відчитано тільки заголовок інтерпеляції, тому зміст не є ще нетикальний. Пропоную справу вислати до реґуляміновоі комісії.

Посол Барліцкі стверджує, що інтерпеляції не відчитувано для защадження часу і пропонує не відсилати справи до комісії.

Пос. Путек: Не тільки конфіскується посольські інтерпеляції, а й не відповідається на них і не полагоджується справ порушених в них.

Пос. Дашиньскі: Приноровлюванне до інтерпеляцій припису, що внесені інтерпеляції можуть бути сконфісковані, містить в собі небезпеку, що і промови послів будуть конфісковані, бо бувають інтерпеляції устні. Отже було би небезпечно для кождого з нас, якщо принято би до відома заяву маршалка в справі імунізації інтерпеляції. (Підчас голосовання внесенне лівиці впало. Повстає вереск. Летять епітети на адресу маршалка. Маршалок відсилає до комісії проєкти законів, яких перше читанне було на дневнім порядку. Серед невгаваючого гармідеру забирає голос пос. Путек, щоби п р е д л о ж и т и справозданне правничої і скарбово-буджетової комісії в справі проєкту закона, який має підвисшити судові оплати в Галичині).

Дашиньскі: Пощо говорите? Поліція завтра сконфіскує вашу промову. Се шопа (Вереск і оклики. Проєкт закона проходить в обох читаннях. Приступається до справи перелиття деяких прав галицького сойму на міністерства).

Справоздавець: Хоч я під сумним вражіннем, що при інтерпретації маршалка моє справозданне буде сконфісковане... (Вереск зростає).

Дашиньскі кричить: навіть Австрія не посміла сього робити.

Маршалок кличе Дашиньского по порядку раз і другий.

Дашиньскі у відповідь: Ви збезчестили сойм.

Маршалок: Виключаю посла Дашиньского за постійні переривання. (Дашиньскі дальше кидає оклики).

Маршалок взиває його вийти зі салі. (Вереск. Пульпіти в роботі).

Морачевскі до маршалка: Встидайтесь, нищите сойм!

Маршалок: Вдруге взиваю посла Дашиньского опустити салю.

Дашиньскі: Нехай радше тут поліція урядує.

Маршалок: Тому, що посол Дашиньскі не вийшов, виключаю його з пяти засідань. (Вереск зростає). Заряджую одногодинну павзу! Взиваю комісію реґуляміновy занятися справою.

Ллойд Джордж не хотів приняти князя Сапеги.

У варшавському виданню польської газети „Ржечпосполіта“ читаємо: „Не одного з нас могло застановити се, що Ллойд Джердж не хотів бачитися з міністром князем Сапеґою в часі його побуту в Лондоні. Зрозуміло є річию, що супроти конвенціональної комедії, яку заграно перед ним в Лондоні, ховаючи за пазуху гіркий для оПльщі ковток, кн. Сапеґа подався, мабуть, до дипломації“.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і безкоєчних покликів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

NEW YORK, N. Y.

Заходом **тов. Жеребецька Любов**, тов. „Русько-Український Народний Театр“ відограє **в неділю, дня 3-го цвітня 1921 р.** в Українськім Народнім Домі, **217-19 East 6th St.**, New York, N. Y. представленне **ВИХОВАНЕЦЬ**, дуже комічну комедію зі співами і танцями, в 3-ох діях Л. Янчука. Початок точно о годині 7.30 вечер. Вступ: $1.00, 75 і 50 цнт. 75-77

Проситься так місцевих, як і позамісцевих до як найчисленнійшої участи.